

Besøg på Sorø Privatskole

Af Alice Carlslund, formand for Danmarks Billedkunstlærere

Mål for faget kunst og håndværk på Sorø Privatskole:

Eleverne skal i faget opøve håndværksmæssige kundskaber og færdigheder, som gør dem i stand til at planlægge og udføre et stykke praktisk arbejde, at udtrykke og meddele sig personligt igennem det skabte produkt, samt at opleve og analysere arbejdsprocessen og produktet.

I undervisningen udvikles en eksperimenterende og vurderende holdning, en tro på egne muligheder, og en oplevelse af fællesskab og glæde ved den praktisk-æstetiske arbejdsproces.

I dagspressen og i den senere tids debat om de praktisk-musisk-kunstneriske fag i skolen har vi hørt om Sorø Privatskole, hvor fagene sløjd, håndarbejde og billedkunst er slået sammen. Heine Sand Kristensen, Ulla English og undertegnede besluttede at besøge skolen for at høre nærmere om, hvorledes man havde organiseret undervisningen i disse fag.

Vi fik en fin rundvisning på skolen af skoleleder Peter Stennicke og tidligere lærer på skolen, Jan Liin Jessen, der havde lavet forsøg med et nyt fag: kunst og håndværk.

De fysiske rammer

Skolen havde etableret et inspirerende og hyggeligt værkstedsmiljø, der bestod af tre sammenhængende lokaler på i alt ca. 220 m², og som var opdelt i et sløjdværksted, billedkunstværksted og håndarbejdsværksted med billedværkstedet i midten.

De fleste materialer var frit tilgængelige og lokalerne bar præg af, at her blev faglærernes orden respekteret af lokalets øvrige brugere, hvilket man som lærer på en folkeskole med mange brugere af faglokalet godt kunne misunde.

Nyt fag: kunst og håndværk

Vi fik at vide, at sløjd, håndarbejde og billedkunst **ikke** var slået sammen til ét fag, men at man havde etableret en helt ny fagkonstruktion: *kunst og håndværk* i 3. - 6. klasse med inspiration fra det norske fag af samme navn, og hvor vægten i det nye fag blev lagt på designprocessen.

Organisering

Dette nye fag: *Kunst og håndværk* bliver tilbudt på 3. - 6. klassetrin i 3 lektioner om ugen. Faget varetages af en linjefagsuddannet sløjdlærer, en linjefagsuddannet håndarbejds lærer og en linjefagsuddannet billedkunstlærer, altså tre lærere, der hver især har en linjefagsuddannelse inden for deres respektive fagområder. Disse tre lærere planlægger undervisningsforløbene i fællesskab og afvikler undervisningen i fællesskab, hvilket betyder, at alle tre lærere altid er til stede samtidigt, og de underviser to klasser i de tre sammenhængende lokaler. Altså tre lærere om to klasser (i alt 36 elever), hvilket betyder, at hver lærer har en mindre børnegruppe end en normalklasse i folkeskolen.

Undervisningens indhold

De tre linjefagslærere planlægger undervisningens indhold og arbejder samtidigt i lokalerne med hele elevgruppen. Der arbejdes med et undervisningsindhold, der er fælles for de tre fag: sløjd, håndarbejde og billedkunst, og der tages udgangspunkt i et emne i form af en titel, der er omdrejningspunktet for det praktiske arbejde over en længere periode. Ud fra dette skal eleverne så designe og producere et produkt, som lever op til det givne emne.

Fase I: Inspirationsfase: Der gives et fælles oplæg for alle elever

Fase II: Produktionsfase:

1. Eleverne får opgaver, de skal løse. Disse opgaver kan være bredt formuleret.

2. Eleverne skitserer ideer til, hvordan opgaven kan løses.
3. Eleverne introduceres til et bredt spektrum af teknikker og materialer.

I et sådant projektforsløb stødte lærerne på det problem, at eleverne ikke kunne nå at lære de forskellige teknikker inden for den korte tid, der var til rådighed. Der blev derfor lavet nogle faglige kurser, hvor eleverne blev undervist i grundlæggende teknikker, og i praksis foregår dette nu i ca. halvdelen af skoleåret, og den anden halvdel bruges så til at arbejde med projekter.

Projekteksempel: "Lav noget at sidde på" (en stol med 4 ben)

1. Introduktion/inspiration: Der vises billeder af forskellige stole, taburetter osv.
2. Der vises et væld af materialer til inspiration for eleverne.
3. Eleverne tegner skitser, der skal godkendes, inden eleverne går i gang med deres praktiske projekt. Skitserne gemmes i elevernes portfoliomapper.
4. Eleverne går i gang med at udskære et sæde i træ, og der sættes ben på.
5. Eleverne støder på et problem: De opdager, at det er nødvendigt med "noget" – en sarg – til at stabilisere benene, så de holdes på plads.
6. Stolen kan laves i allehånde materialer.

Når eleverne var færdige med at arbejde med deres projektprodukt, fik de lov til at arbejde med traditionelt fagligt indhold inden for de enkelte fags rammer.

Evaluering:

Der foregik evaluering på følgende måder:

1. Løbende evaluering i faglærerteamet af undervisningens indhold og struktur/organisering.
2. Evaluering af elevernes produkter.
 - Evaluering af de færdige produkter.
 - Evaluering af arbejdsprocessen v.h.j.a. materiale fra portfolio-mappen. Herunder elevernes egen vurdering. Eksempelvis blev eleverne spurgt om den ambition, de fra starten havde vedr. deres produkt var blevet opfyldt eller ej.
3. Aftenudstilling for forældre, hvor produkterne præsenteres og udstilles i en kontekst.
4. Der blev foretaget en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse, en tilfredshedsundersøgelse, baseret på svar fra 300 elever, hvor der eksempelvis blev spurgt om, hvad eleverne synes om at blive undervist i store hold, og hvordan det var at blive undervist af 3 forskellige lærere.

Resultatet var, at faget *kunst og håndværk* var en succes hos eleverne. Fra mange forsøg ved vi, at forsøg som regel altid lykkes, bl.a. fordi eleverne mærker og inspireres af lærernes engagement.

Refleksioner over Kunst og håndværk versus Billedkunst

Det er positivt, at der arbejdes projektorienteret, men det ses også i beskrivelsen af faget *Kunst og håndværk*, at det ikke har været uproblematisk for lærerne at favne de tre basisfag, som Kunst og håndværk erstatter. Eksempelvis kan det være vanskeligt at tilgodese det tematiske billedarbejde, hvor der kræves af eleverne, at de tager stilling og viser en holdning til emnet i det færdige billedprodukt. Ligeledes er det vanskeligt at se, hvorledes eleverne kan opøve "visual literacy" eller visuel kompetence i forhold til arbejdet med digitale billedmedier, hvor eleverne i kraft af deres eget billedproduktive arbejde lærer at skelne og reflektere forskellige digitale billedformers og billedgenrers betydning og funktion i kommunikativ sammenhæng.

Det ses også i den evaluering, der er foretaget af faget *Kunst og håndværk*, at lærerne for at tilgodese de faglige mål i basisfagene har været nødt til

at lade enkeltfaglige forløb fylde mere og mere, så de til sidst udgjorde 60 % af tiden.

Så hvad med at vende det hele om.? Lade eleverne opnå visuel kompetence inden for billedkunstfagets fag-

lighed i billedfremstilling, billedkundskab og visuel kommunikation – og gøre brug af denne fremstillende og kommunikative faglighed i tværfagligt samarbejde og i projektarbejde, hvor hele folkeskolens fagrække medtænkes.

Fra billedkunstafdelingen mod håndarbejdsafdelingen.

Billedkunstafdelingen.

Fra billedkunstafdelingen mod sløjdefabrikationen.

Fotos: Alice Carlslund